

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

До друку дозволяю
Проректор з ІТ
М.П. Пан

Декан економічного факультету
О. В Соловйов

Програма і робоча програма
навчальної дисципліни

«Історія української культури»

для студентів 1 курсу денної і заочної форми навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»,
6.030509 «Облік і аудит»

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2012

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Історія української культури» для студентів денної і заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит» / Укл.: І. М. Рассоха, О. Л. Рябченко, С. С. Романова – Х.: ХНАМГ, 2012 – 29 с.

Укладачі: завідувач кафедри історії та культурології,

канд. іст. наук, доц. О. Л. Рябченко

канд. філос. наук, доц. І. М. Рассоха

асистент С. С. Романова

Рецензент: канд. філос. наук, доц. Г. Г. Фесенко

Наведені програма і робоча програма навчальної дисципліни, їх зміст за змістовими модулями й темами. Включено плани практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні запитання і критерії оцінювання знань студентів.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол засідання № 1 від 27 серпня 2011 р.

© І. М. Рассоха, О. Л. Рябченко, С. С. Романова, ХНАМГ 2011

Зміст

стор.

Вступ.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	7
4. Рекомендована основна навчальна література.....	8
5. Анотації дисципліни.....	9
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	10
2. Зміст дисципліни.....	11
2.2. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями	15
2.3. План лекційного курсу.....	15
2.4. План практичних занять.....	16
3. Самостійна робота студентів.....	19
3.2. Тематика рефератів з історії української культури.....	21
4. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	23
5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	27

Вступ

«Історія української культури» - дисципліна, спрямована на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Вона дає уявлення про етапи розвитку української культури, забезпечує розуміння системного зв'язку всіх складових культури – мистецтва, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх форм духовних цінностей, формує світогляд. Пізнання сутності та процесу розвитку культури має бути орієнтоване на формування таких якостей людини, як різнобічна освіченість, висока свідомість, моральність, вміння знаходити порозуміння з представниками різноманітних культур. Значення курсу полягає передусім у тому, що він формує науковий світогляд студентів, загальноосвітній, фаховий і культурний рівень майбутнього спеціаліста.

Основними формами вивчення дисципліни «Історія української культури» є лекції, практичні заняття та самостійна робота. Матеріал навчальної дисципліни спрямований на формування вмінь використовувати у повсякденному житті основні терміни та поняття історії української культури, застосовувати набуті знання для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур.

Програма навчальної дисципліни «Історія української культури» розроблена на основі:

- ГСВО Міністерства освіти і науки України освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 “Економіка і підприємництво” 2006 р.
- Робочий навчальний план спеціальностей 6. 030504 “Економіка підприємства” 6.030509”Облік і аудит”

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ КУЛЬТУРОЛОГІЯ

1. Мета, предмет та місце дисципліни (за ОПП)

Мета та завдання вивчення дисципліни формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розгляд історії української культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній. Набуття уяви про особливості культурних епох в Україні, представити типологію художніх напрямів і течій в українському мистецтві, ознайомити студентів з основними особливостями ментального та художньо-естетичного мислення українців.

Предмет вивчення: українська культура як цілісне суспільне явище та закономірності її розвитку..

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Історія України	Краєзнавство Культурологія

2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Культура давньої і середньовічної України (1 / 36 год.)

Навчальні елементи

1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.
2. Витоки української культури.
3. Культура Київської Русі.
4. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)

ЗМ 1.2 Нова і новітня історія культури України (1 / 36 год.)

Навчальні елементи

1. Українські культурні традиції
2. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)
3. Основні етапи розвитку української культури у XX ст.

3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Вміння:		
Висловлювати та обґрунтовувати свою позицію з питань ціннісного ставлення до історичного минулого та сучасності	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Використовуючи ознаки синхронічних та соціально-діахронічних зв'язків в природному та соціально-культурному просторах, класифікувати результати спостережень за діяльністю, з урахуванням правил поведінки проводити нормування, аналіз та систематизацію результатів спостереження за діяльністю	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Вільно володіти українською мовою. Вміти висловлювати та обґрунтовувати свою думку за тематикою курсу, готувати повідомлення, володіти технікою ведення дискусії при захисті рефератів.	соціально-побутова	організаційно- комунікаційна
Знання:		
Феномен культури, її роль в людській життєдіяльності, уявлення про способи надбання, зберігання та передачі соціального досвіду, базисних культурних цінностей.	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська

Форми і типи культур, основні культурно-історичні центри та регіони світу, закономірності їх функціонування та розвитку, місце культури України у системі світової культури і цивілізації.	соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
--	---	--

Освітньо-кваліфікаційні вимоги визначені відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни.

4. Рекомендована основна навчальна література

1. Попович М. Нарис історії культури України. – 2-е вид., випр. –К.: АртЕк, 2001. – 728 с.
2. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. – 130 с.
3. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
4. Історія світової і української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Літера ЛТД, 2005. – 464 с.
5. Кордон М. В. Українська і зарубіжна культура: Курс лекцій. – К.: ЦУЛ, 2003. – 508 с.
6. Шейко В.М. Історія української культури. – Харків: ХДАК, 2001.
7. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / За ред. М.М.Заковича. – К., 2004.

Анотація програми навчальної дисципліни

Історія української культури

Мета вивчення: формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розгляд історії української культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній. Набуття уяви про особливості культурних епох в Україні та стилів, про культурологічний аналіз процесів та явищ.

Предмет дисципліни: українська культура як цілісне суспільне явище та закономірності її розвитку.

Змістовні модулі: Культура давньої і середньовічної України. Нова і новітня історія культури України

История украинской культуры

Цель изучения: формирование системы знаний о закономерностях культурного процесса, культуре как специфичном и уникальном феномене человечества. Рассмотрение истории украинской культуры в развитии, в единстве и противоречии разнообразных процессов и тенденций в ней. Приобретение представления об особенностях культурных эпох в Украине и стилей о культурологическом анализе процессов и явлений.

Предмет дисциплины: украинская культура как целостное общественное явление и закономерности ее развития.

Содержательные модули: Культура древней и средневековой Украины. Новая и новейшая история культуры Украины.

The history of Ukrainian culture

Goal study: formation systems knowledge of patterns of cultural process, and culture as a specific and unique phenomenon humanity. Consideration of the history of Ukrainian culture in the development, unity and contrast a variety of processes and trends in it. Acquisition of ideas about the characteristics of cultural epochs in Ukraine styles of the cultural analysis of processes and phenomena.

The subject of subjects: Ukrainian culture as a holistic public phenomenon and regularities of its development.

Substantive modules: Ancient and Medieval Culture in Ukraine. The New and the Recent history of Ukrainian culture.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ”

1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 1

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72 год.	Напрямок: 0501 “Економіка і підприємництво” Спеціальність: 6. 030504 “Економіка підприємства” 6.030509”Облік і аудит” Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 1-й Лекції – 12 год. Практичні заняття – 24 год. Самостійна робота – 36 год. (РГР) Вид підсумкового контролю: екзамен – 2 год.

Таблиця 2

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72 год.	Напрямок: 0501 “Економіка і підприємництво” Спеціальність: 6. 030504 “Економіка підприємства” 6.030509”Облік і аудит” Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й Лекції – 8 год. Практичні заняття – 10 год. Самостійна робота – 54 год. (РГР) Вид підсумкового контролю: екзамен – 2 год.

Основним видом навчальних (аудиторних) занять, у процесі яких студенти отримують необхідні знання, є лекційні і семінарські (практичні) заняття. Важливе місце у навчальному процесі посідає самостійна робота студентів, що спрямовує на формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою, критичного осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичного й практичного кола проблем дисципліни.

Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2. Зміст дисципліни

Модуль 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

ЗМ1.1. Культура давньої і середньовічної України.

Тема 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.

Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці. Сучасне розуміння категорії „культура”, її сутність, структура та функції. Культура світова та національна. Цивілізація та культура. Складники та етапи становлення української культури. Фактори, що вплинули на становлення української культури. Особливості української культури – гуманізм та фольклорне підґрунтя.

Тема 2. Витоки української культури.

Найдавніші археологічні культури на теренах України. Виникнення первісного мистецтва та його особливості. Трипільська культура та її роль в становленні української культури. Найдавніші протоміста Європи. Культури бронзового віку. Кіммерійці та скіфи на території України. Язичництво як світоглядна та культурна система. Стародавня культура східних слов'ян. Побут, звичаї, релігійні вірування. Основні етапи розвитку старослов'янської культури. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. Античні історики про слов'ян та їхню культуру.

Тема 3. Культура Київської Русі.

Становлення і розвиток державності . Розвиток міст. Прийняття християнства. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Виникнення слов'янської писемності. Освіта. Кирило та Мефодій. Школи. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Культова та палацова архітектура. Софійський собор, Десятинна церква. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури. Пам'ятки літератури (“Повчання дітям” Володимира Мономаха, “Слово о полку Ігоревім”). Ткацтво, килимарство та вишивка. Соціальні світи Київської Русі. Вплив Київської Русі на розвиток культури сусідніх країн.

Тема 4. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)

Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства. Поширення освіти серед населення. Перші слов'янські книгодрукарі (Ш. Фіоль, Вукович, Ф. Скорина, С. Дропан). Іван Федоров — український першодрукар (“Апостол”, Острозька Біблія та ін.). Церковно-літературні твори. Пересопницьке Євангеліє. Короткий Київський літопис. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Братства та братські школи. Образотворче мистецтво, архітектура, музика. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Народні думи, історичні пісні. Кобзарство. Розвиток театру і драматургії. Реформування церкви та освіти, поширення гуманістичних ідей Ренесансу. Діяльність митрополита Петра Могили. Українське бароко, його національна специфіка. Ораторсько-проповідницька проза, мемуарно- історичні твори, козацькі літописи: Самовидця, Г. Граб'янки, С. Величка. Полемічна література. Д. Вишенський. Народні думи та пісні про визвольну війну. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу. Бароко в живопису (М. Петрахович, І. Руткович), розвиток парсунного портрету і гравюри (О. Тарасевич, Л. Тарасевич, І. Щирський.) Особливості та пам'ятки барокової архітектури. Відновлення архітектурних пам'яток з бароковими доповненнями. Культурологічна і просвітницька діяльність Івана Мазепи. Культура і мистецтво в Україні XVIII ст. Поява творів світського характеру в літературі та театральному репертуарі. Палацова архітектура. Розвиток освіти. Києво-Могилянська академія як вищий навчальний заклад, центр науки і культури. Створення колегій. Григорій Сковорода — просвітитель, філософ і поет. Архітектура й образотворче мистецтво (І. Григорович-Барський, Б. Меретин та ін.). Садовопаркове та ужитково-декоративне мистецтво. Вплив української культури на розвиток культурних процесів у Росії (С. Полоцький, С. Яворський, Ф. Прокопович).

ЗМ. 1.2. Нова і новітня історія культури України

Тема 5. Українські культурні традиції.

Традиційне українське селянське господарство. Елементи патріархальних відносин. Інститути самоврядування. Зони селянських поселень, селянське житло. Традиційне житло міщан в Україні. Національний костюм. Козацький одяг. Система харчування. Поєднання християнських ідей з язичницькими віруваннями. Українська демонологія. Календарні свята та обряди: сезонне смислове навантаження свят. Регіональні особливості свят та звичаїв. Українська сімейна обрядовість. Фольклор як підґрунтя української професійної культури. Гуманізм української культури.

Тема 6. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)

Просвітительські ідеї в культурі України. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. “Історія русів”. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Розвиток науки та філософської думки. Зв’язок народного та професійного мистецтва. Формування української класичної літератури. Творчість І. Котляревського, Т. Шевченка. Роль Харківського та Київського університетів. Кирило-Мефодіївське товариство. Діяльність М. Костомарова та П. Куліша. Внесок М. Лисенка в розвиток української музики.

Вплив складних політичних умов у другій половині XIX ст. на розвиток української культури: заборона українського книгодрукування, переслідування української інтелігенції тощо. Заснування у Львові культурно-освітніх товариств (“Просвіта”, “Наукове товариство ім. Т. Шевченка”), українських видавничих спілок. Харківський, Київський, Новоросійський університети як наукові центри.

Традиції та новації в українській культурі. Українська культура в європейському та світовому соціокультурному контексті. Криза просвітительського гуманізму та новітня ідеологія української державності. Українське мистецтво — формотворчий чинник української нації. Розвиток драматургії і театрального мистецтва. Театр корифеїв. Видатні актори М. Заньковецька, М. Садовський, П. Саксаганський. Загальна характеристика українського образотворчого мистецтва та архітектури, стилі міського та промислового будівництва. Український модерн. Творчість братів Кричевських. Стильові та жанрові особливості українського живопису. Творчість митців народницького реалізму М. Пимоненка, С. Світлославського, М. Івасюка, С. Васильківського, М. Самокиша, І. Їжакевича, І. Труша. Творчість митців, орієнтованих на новітні європейські напрями (О. Мурашко, М. Бурачек та ін.). Г. Нарбут та його учні. Творчість українських митців — зачинателів нових течій у світовому мистецтві (О. Архипенко, К. Малевич, О. Богомазов, В. Пальмов, М. Бойчук).

Особливості розвитку літератури (І. Франко, П. Грабовський, М. Коцюбинський). Український неоромантизм (М. Вороний, Леся Українка); своєрідність українського експресіонізму (П. Карманський, В. Стефаник). Український авангард 1900–1910 рр. Групи “Молода Муза” (Б. Лепкий, П. Карманський та ін.), “Українська хата” (М. Вороний, Г. Чупринка та ін.). Футуризм у малярстві та поезії (В. Єрмолов, М. Семенко та ін.).

Тема 7. Основні етапи розвитку української культури у ХХ ст.

Передумови розвитку культури і мистецтва. Створення Української Передумови розвитку культури і мистецтва. Створення Української Академії наук, наукові досягнення В. Вернадського, Д. Багалія, М. Кащенко, О. Фоміна та ін. М. Грушевський, його громадська і наукова діяльність. Література і театр у нових умовах мистецького життя. Видання журналів (“Музагет”, “Мистецтво”, “Шляхи мистецтва”), збірників та альманахів (“Троно”, “Буяння” та ін.). Створення мистецьких спілок: “Плуг” (С. Пилипенко, А. Головка, П. Панч та ін.), “Гарт” (В. Еллан-Блакитний, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін.) і груп: футуристів (“Нова генерація”), неокласиків (М. Зеров, М. Рильський, П. Филипович, М. Драй-Хмара та ін.), символістів (“Біла студія”), конструктивістів (“Авангард”), пролетарських письменників (ВАПЛІТЕ). Досягнення в театральному мистецтві та кіно (Лесь Курбас, О. Довженко), театр “Березіль”, драматургія М. Куліша. Український мистецький авангард та його доля в 30-ті роки.

Наука та освіта, преса і радіо, театр і кіно, образотворче мистецтво під час війни. Створення нових вищих навчальних закладів і розширення мережі науково-дослідних установ у повоєнні часи. Розвиток науки і техніки. Акції, спрямовані проти творчої інтелігенції, вилучення з бібліотек книг українських політичних діячів і письменників.

Поява нових творів літератури і драматургії (А. Малишко, О. Гончар, М. Бажан, Остап Вишня та ін.). Творчість композиторів Г. Майбороди, С. Людкевича та ін. Особливості архітектури та образотворчого мистецтва повоєнних часів. Створення закладів професійно-технічного навчання для підготовки робітничих кадрів. “Шістдесятники” у боротьбі за національно-культурне відродження України. Посилення ідеологічного тиску та репресій, “чистка” редакцій газет, журналів, видавництв. Розвиток кіно і театального мистецтва (С. Параджанов, К. Муратова, Л. Биков, Н. Ужвій, Д. Гнатюк, Є. Мірошниченко та ін.). Розквіт музично-естрадного мистецтва (В. Івасюк, Н. Яремчук, С. Ротару, В. Зінкевич та ін.). Втрата національної своєрідності в архітектурі містобудування (масові житлові забудови). Традиції українського народного живопису у творах Т. Яблонської та В. Зарецького. Розвиток ужитково-декоративного мистецтва (вироби народних майстрів).

Тенденції сучасного національно-культурного відродження.

2.2. Розподіл часу за модулями та форми навчальної роботи студента

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальності: 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит»

Таблиця 3

Модулі	Всього, кредит/го- дин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Сем., Практ.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2/72	12	24		36
ЗМ. 1.1. Культура давньої і середньовічної України	1/36	6	12		18
ЗМ 1.2 Нова і новітня історія культури України	1/36	6	12		18

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання. Спеціальності: 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит»

Таблиця 3

Модулі	Всього, кредит/го- дин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Сем., Практ.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2/72	8	10		54
ЗМ. 1.1. Культура давньої і середньовічної України	1/36	4	6		26
ЗМ 1.2 Нова і новітня історія культури України	1/36	4	4		28

2.3. План лекційного курсу

Лекції, як один із основних видів навчальних занять, орієнтовані на систематизоване викладення теоретико-методичних положень навчальної дисципліни. Лекційний курс покликаний формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Таблиця 3

План лекційного курсу з навчальної дисципліни
“Історія української культури”

№	Зміст	Кількість	
		Денна форма	Заочна форма
	ЗМ 1.1. Культура давньої і середньовічної України	6	4
1.	Лекція 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.	2	1
2	Лекція 2. Витоки української культури.	1	1
3.	Лекція 3. Культура Київської Русі.	1	1
4.	Лекція 4. Культура України героїчної доби (XIV – XVIII ст.)	2	1
	ЗМ 1.2 Нова і новітня історія культури України	6	4
5.	Лекція 5. Українські культурні традиції	2	2
6.	Лекція 6. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)	2	1
7.	Лекція 7. Основні етапи розвитку української культури у XX ст.	2	1
	Всього	12	8

2.4. План практичних (семінарських) занять

Практичні заняття є формою контролю за самостійною роботою студентів. Водночас вони дають змогу розкрити індивідуальність особистості через підго-

товку доповідей, розгорнутих бесід, дискусій, круглих столів, рецензування та обговорення рефератів, колоквіумів. Такі активні форми навчання допомагають студенту поглибити й творчо осмислити одержані знання. Оцінки, отримані на практичних заняттях, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Тема 1. Поняття культури. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці - 2 год.

План:

1. Поняття культури.
2. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.
3. Сучасне розуміння категорії „культура”, її сутність, структура та функції.
4. Культура світова та національна.

Тема 2. Витоки української культури -2 год.

План:

1. Проблема походження української культури.
2. Стародавні археологічні культури на українських землях. Трипільська культура.
3. Міфологія української землі. Язичництво.

Тема 3. Культура Київської Русі - 3 год.

План:

1. Київська Русь — якісно новий етап у розвитку слов'янської культури.
2. Християнізація — рушій нового культурного процесу.
3. Виникнення слов'янської писемності. Школа, освіта в Київській Русі.
4. Розвиток давньоруського мистецтва.

Тема 4. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.) - 5 год.

План:

1. Суспільно - політичні та історичні обставини розвитку української культури.
2. Освіта і наука в українській духовності:
 - а) братські школи як осередки знань і національного духу;
 - б) Києво-Могилянська академія як духовний, навчальний та науково- культурний центр східного і південного слов'янства;

- в) розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
3. Виникнення і розвиток книгодрукування в Україні.
 4. Формування українського театрального мистецтва.
 5. Кобзарство як культурний феномен. Розвиток музичного мистецтва (Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель).
 6. Джерела й основні риси українського бароко.
 7. Меценатство в Україні (К.Острозький, Г.Гулевичівна, П.Могила, І.Мазепа).
 8. Видатні діячі української культури: Ф.Прокопович, Г.С.Сковорода.

Тема 5. Українські культурні традиції. - 4 год.

План:

1. Побут і повсякденне життя українського народу.
2. Українські духовні традиції.
3. Календарні свята та обряди українців.
4. Фольклор у становленні і розвитку української професійної культури.

Тема 6. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.) - 4 год.

План:

1. Початок українського національного відродження.
2. Репресії царизму проти української культури.
3. Національно-культурний рух у Галичині
4. Розвиток українського мистецтва у XIX – на початку XX ст.

Тема 7. Основні етапи розвитку української культури у XX ст. - 4 год.

1. Культура і духовне життя України в 1917–1920 рр.
2. Українська культура в перші десятиліття радянської влади: піднесення 20-х років і „Розстріляне відродження”.
3. Розвиток культури в УРСР в 40–80-х роках XX ст. Дисидентський рух.
4. Культурні надбання української діаспори.
5. Тенденції сучасного національно-культурного відродження

3. Самостійна робота студентів

Для оволодіння матеріалом дисципліни «Історія української культури» потрібно значну увагу приділяти самостійній роботі. Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка до практичних (семінарських) занять; підготовка до підсумкового контролю. До самостійної роботи студентів належить і виконання тестових завдань, зокрема, студентами заочної форми навчання.

У цілому самостійна робота з навчальної дисципліни «Історія української культури» спрямовується на закріплення набутих знань, основних понять, термінів, хронологію подій. Самостійна робота в бібліотеках, та Інтернеті дає можливість знайомства з монографіями, документами, альтернативними точками зору різних авторів на конкретні проблеми. Крім того, вона виховує у студентів самодисципліну, почуття відповідальності, вміння орієнтуватися в розмаїтті думок і підходів, творчо осмислювати одержані знання.

Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка індивідуальної творчої роботи; підготовка до проміжного модульного й підсумкового контролю.

Питання для самостійного вивчення курсу

1. Культура світова та національна.
2. Культура та сучасна цивілізація.
3. Регіональна типологія світової культури. Особливості української культури.
4. Кімерійці та скіфи на українських теренах.
5. Культура антиків.
6. Походження етноніма «Русь».
7. Культура дохристиянської Русі.
8. Міфологія української землі. Язичництво.
9. Архітектура часів Київської Русі.
10. Традиції образотворчості. Ювелірне мистецтво. Музична культура в Київській Русі.
11. Культурне життя в період розпаду Київської Русі та монголо - татарської навали.
12. Культура Галицько-Волинської Русі.
13. Розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
14. Літературна творчість, її особливості. Полемічна література.
15. Джерела та основні риси українського бароко. Барокова архітектура.
16. Розвиток музичного мистецтва (Д.Бортнянський, М.Березовський,

А.Ведель).

17. Меценатство в Україні (К.Острозький, Г. Гулевичівна, П.Могила, І.Мазепа).
18. Видатні діячі української культури: Ф.Прокопович, Г.Сковорода.
19. Культурні традиції Запорізької Січі.
20. Освіченість, канцелярія і школа у запорізьких козаків.
21. Одяг запорізьких козаків.
22. Торгівля, промисли та ремесла запорожців.
23. Побут і повсякденне життя українського народу.
24. Українське традиційне житло, види господарської діяльності, промисли та ремесла.
25. Повсякденна, святкова та обрядова їжа українського народу.
26. Різновиди традиційного одягу і символіка народного костюма.
27. Сімейні звичаї та обряди. Історичні джерела про українську сім'ю.
28. Свята та обряди календарного циклу.
29. Народні знання: медицина, математика, астрономія, метеорологія.
30. Фольклор у становленні і розвитку української професійної культури.
31. Мовний код культури.
32. Початок українського національного відродження.
33. Розвиток університетської освіти в Україні.
34. Репресії царизму проти української культури.
35. Національно-культурний рух у Галичині.
36. Розвиток українського мистецтва у ХІХ- на початку ХХ ст.
37. Значення творчості Т.Г. Шевченка для розвитку української культури.
38. Українська національна ідея у творчості М.П. Драгоманова.
39. Культура і духовне життя України в 1917-1920 рр.
40. Політика українізації і її вплив на розвиток культури (1920-ті рр.) .

3.2. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

1. Ментальність як феномен культури.
2. Проблема походження української культури.
3. Скіфська культура.
4. Українська демонологія.
5. Трипільська культура.
6. Етнос як носій культури.
7. Стародавні слов'янські культури на території України.
8. Іконопис: історія та сучасність.
9. Давньоукраїнські літературні пам'ятки – культурні цінності пращурів.
10. „Повчання дітям” Володимира Мономаха – книга культурного буття.
11. "Слово о полку Ігоревім" – шедевр давньоруської художньої літератури.
12. Культурні контакти Київської Русі .
13. Найдавніші пам'ятки писемності Київської Русі.
14. Слов'янська міфологія як феномен культури.
15. Язичництво як світоглядна та культурна система.
16. Кам'яне зодчество Київської Русі.
17. Монументальний живопис Київської Русі.
18. Соціальні світи Київської Русі.
19. Запорізька Січ: побут, звичаї, традиції, культура.
20. Братські школи як осередки знань і національного духу.
21. Києво-Могилянська академія як науково-культурний центр.
22. Петро Могила – видатний культурний діяч і меценат.
23. Розвиток освіти на Слобожанщині. Харківський колегіум.
24. Видатні вихованці Харківського колегіуму.
25. Давньоукраїнські студенти і професори.
26. "Пересопницьке Євангеліє" як пам'ятка староукраїнської культури.
27. Культурний діяч Костянтин Острозький.
28. Полемічна література. Д. Вишенський.
29. Книгодрукування в Україні. І. Федоров.
30. Звичаї українського народу.
31. Розвиток мистецтва гравюри і графіки в Україні. Л. Тарасевич.
32. Ренесансні архітектурні ансамблі в Україні.
33. Джерела й особливості українського бароко.
34. Міська культура як чинник свободи.
35. Пісні та думи України. Кобзарство як культурний феномен.
36. Музична культура в Україні XVIII ст. (М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський).
37. Український філософ Г.С.Сковорода.
38. Видатні меценати України XVI- XVIII ст.
39. І. Мазепа як меценат і культурний діяч.
40. Т.Г. Шевченко – поет і художник.

41. Меценатство в Україні у XIX- на початку XX ст.
42. Українське національно-культурне відродження (XIX ст.).
43. Руська трійця і її роль у національно-культурному піднесенні Галичини.
44. М.П. Драгоманов.
45. Видатні художники Харківщини (І.Репін, С.Васильківський та ін.).
46. Походження і розвиток українського театру.
47. Архітектурні пам'ятки Києва.
48. Архітектурні пам'ятки Харкова.
49. Розвиток української науки у XIX ст.
50. Модерн в українській культурі.
51. Харків як освітній і науковий центр України.
52. Культурне значення національних ідей.
53. Українська культура у 1920 -1930-ті роки.
54. Розвиток української літератури у 1920-ті рр. Літературні течії і організації.
55. Лесь Курбас і театр «Березіль».
56. Особливості національно-культурного розвитку України в умовах тоталітаризму.
57. Поетична хвиля українського кінематографа (С. Параджанов, І. Миколайчук та ін.).
58. Сатира і гумор як надбання української культури.
59. Видатні діячі культури українського походження.
60. Знамениті харків'яни.

4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів

В організації навчального процесу застосовується поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на самостійну роботу й практичні заняття.

Підсумковий контроль виконують з метою оцінювання результатів навчання студентів. Загальна оцінка кожного змістового модулю складається з поточних оцінок і з оцінки виконання модульної контрольної роботи.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється із використанням наступних форм:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
4. Проведення модульного контролю.
5. Проведення підсумкового заліку.

Таблиця 4

Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
Модуль 1	Тести поточного контролю знань.	30
Модулі 2, 3	Тести поточного контролю знань.	30
Підсумковий контроль - екзамени		40
Всього		100%

Контроль систематичного виконання практичних (семінарських) занять і самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і

завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в індивідуальній творчій роботі і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом двох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані практичні (семінарські), самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться поточне тестування і кожному студенту виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

Проведення підсумкового письмового заліку з Модулю.

Умовою допуску до заліку є:

- сума накопичених балів за трьома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);
- обов'язкова наявність повного конспекту лекцій з культурології, написаного студентом особисто.

Залік проводять за одним з нижченаведених варіантів:

- 1 варіант – Залік за результатами поточного контролю;
- 2 варіант – Залік за результатами підсумкового тестування.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 5).

Таблиця 5.

Критерії оцінювання

За шкало ю ECTS	За шкалою ВНЗ	За раціональн ою шкалою	Коментар
A	90-100 %	відмінно	<p>Студент виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
B	80-90 %	дуже добре	<p>Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 76-83% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
C	70-80 %	добре	<p>Студент виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 83-90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
D	60-70 %	задовільно	<p>Студент виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених</p>

			<p>програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких може усунути самостійно.</p> <p>Студент дав понад 60-67% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
E	50-60 %	достатньо	<p>Студент виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.</p> <p>Студент надав понад 68-75% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i></p>
FX	25-50 %	незадовільно з можливістю повторного складання	<p>Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу з дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.</p> <p>Студент дав менше 60% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
F	0-25 %	незадовільно з обов'язковим вивченням дисципліни	<p>Студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни</p> <p>Студент дав менше 55% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>

5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 6

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Попович М. Нарис історії культури України. – 2-е вид., випр. – К.: АртЕк, 2001. – 728 с.	1, 2
2. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. – 130 с.	1, 2
3. Радугин Л. В. Культурологія. – М., 2002, 2001, 1999, 1998.	1
4. Гуревич П. С. Культурологія. – М., 2003, 1999.	1
5. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / За ред. М.М. Заковича. – К., 2004.	1, 2
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.	1, 2
7. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Літера ЛТД, 2005. – 464 с.	1, 2
8. Культурологія. История мировой культуры: Учебник для вузов / Под. ред. проф. А.Н.Марковой. – М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – 600 с.	1
9. Огієнко Іван. Українська культура. – К., 1991.	1, 2
10. Кордон М. В. Українська і зарубіжна культура: Курс лекцій. – К.: ЦУЛ, 2003. – 508 с.	1, 2
11. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – 3-є вид.- Харків, 1999.	1, 2
12. Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 392 с.	1, 2
13. Культурологія: Уч. пособие / Авторы – составители Власенко О.И., Зайончковский Ю.В. – Харьков: Парус, 2006. – 512 с.	1, 2
14. Наулко Н. І. Та ін. Культура і побут населення України. - К.: Либідь, 1993. - 288 с., іл.	2
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	

Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х томах. -М., 1989.	1, 2
Цифровий репозиторій ХНАМГ // www.ksame.ua	1, 2
Вікіпедія : Вільна енциклопедія >> http://uk.wikipedia.org	1, 2
<p style="text-align: center;">3. Методичне забезпечення</p> <p style="text-align: center;">(реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)</p>	
1. Культурологія: Програма та методичні вказівки до самостійної роботи (для студентів 2 курсу денної форми навчання спеціальності 6.050100 „Економіка підприємства”) / Укл.: Меляков А.В., Фесенко Г.Г., Лисенко М.С.– ХНАМГ, 2005. – 19 с.	1
2. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи з гуманітарних дисциплін / Упоряд. А.С. Зорик. - Х.: ІОЦ ХДАМГ, 2003. – 36 с.	1, 2
3. Історія української культури. Методичні рекомендації до самостійної роботи та практичних занять (для студентів 1 курсу денної і заочної форм навчання за напрямками підготовки 6.070101 – «транспортні технології», 6.080101 – «Геодезія, картографія та землеустрій», 6.140101 – «готельно-ресторанна справа») – Харків, ХНАМГ, 2011.	1, 2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «**Культурологія**»
для студентів денної і заочної форм навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030504
«Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит»

Укладачі: Ігор Миколайович Рассоха

Ольга Леонідівна Рябченко

Світлана Сергіївна Романова

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка:

План 2011, поз. 228 Р

Підп. до друку 05.03.2012 р.

Формат 60 x 84 1/16

Друк на різнографі.

Умовн.-друк. арк. 1,4

Тираж 10 прим.

Замовл. № 8139

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідectво суб'єкта видавничої справи:

ДК No4064 від 12.05.2011 р.